

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv
Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

53. Desperantem in morte, spei restituit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

huius navigationis, ut me ab ea dimoveant; quod ipsi dum faciunt, tenuitatem suae fidei apud me exaggerant. Mari enim Deus, & tempestatibus imperat, quas toto nusquam Oceano, uti Sinas versus, & Iapones, aequè formidabiles esse narrant. Ventos frangat, & scopulos domat, quos aiunt per illa maria densim sparfos, & quotidianis naufragiis pauendos. Quid possunt piratae illius iniussu, etsi crudeli barbarie in vectores, Lusitanos praecipue grassentur? Deum igitur omnium dominum, & moderatorem timeo, praeter hunc neminem. In eius obsequio socors, & negligens; in portanda illius sanctissima apud idololatrias fide, ac nomine piger, & timidus, poenas ab eo quas commereret metuo; praeter hoc quicquid miris modis, & imaginibus mihi deformant, & ostentant amici, flocci pendo; cum extra limites ab auctore descriptos, vngue transuerso nocere non possit. Huc usque Xaverius, cui cum Paulus indicasset damnaturos profani Bonzios, si religiosum Christianum vidissent pisce, & carnibus vesci, quorum ipsi, dum Monachos agerent, vel solo tactu abstinebant; sibi quoque vir sanctus eandem legem sanxit, quanquam minimè grauem homini assueti, Indorum pauperum victui, & si quid ortivae quandoque adiceret, herbas tantum, herbis conditas adicere. Adornabatur in portu Cocinensi Malacae navis unde in Iaponiam iter erat ineundum; in ea Xaverius vela Facturus, Cocinum contendit, Cosmo Turriano Sacerdote, & Ioanne Fernandio sociis, cum Paulo à S. Fide & seruis ipsius duobus, Salutatis ultimum, ut ij quidem rebantur, affectu singulari amicis Cocinum festinavit. Secum quidem Alphonsum Castrium, & duos praeterea Goa eduxerat, sed in Molucas insulas Malaca transmittendos. Dum tamen Cocini morantur omnes pretium tulere suae in publicum operae, & Castrij ad populum concionibus capti civis illum sibi relinquere petiere, ad statuendum illi Societati Collegium; at enim Dei Apostolus, Deum, & animas attendere solitus, committendum negavit ut Molucæ ab omni prope religionis subsidio remotæ, eius vici opera destituerentur, nec enim alios ex Europa, vel Goa, Cocini defuturos; qui fuit etiam diuinæ prospectus bonitatis Castrium, illuc ad martyrij palmam tanto ante mirentis. Aprilis itaque vigesimo quinto, solvens Cocino Xaverius, Maij extremo Malacae applicuit, secunda admodum navigatione, quam metaeronismus nonnullis scriptoribus infauftam exhibuit: ac tota quidem in occursum patris sui Sanctissimi, Malaca se effudit, sed utilior nemini, & opportunior aduenit, quam Alphonso Martinesio Vicario Malacensi, tunc quidem à Medicis conclamato, sed peius animo quam corpore aegrotanti.

53
Desperantem
in morte, spei
restituit.

Monitus enim de paranda morte, ut sua cum Deo cepit subducere nomina, & annorum triginta, momenta relegere, quibus in vrbe profligatissima partes Vicarij egerat, multis, & difficilibus officiis obstrictas; vitae praeterea priuatae debita, haud satis forsitan ex sacrae personae dignitate contracta; animo concidit & alto mœrore, alienatus ab sese obmutuit.

tuit; instante ferocius, quã erat debilior accessus, damone, & agglomeratis terroribus, omnes misericordiã aditus præcludente, denique desperavit; eratque horrendum visu, & auditu, cum repeteret animo vitã anteactã, ac lamentaretur culpas, non ad inuocandã, sed abigendam earum veniam: hortantes enim, immensitatem diuinã clementiã, ne vellet suis commertis metiri, stomachatus iubebat facessere, vociferans, scilicet damnato spem illos facere: addictã inferis animã, salutem spondere: veniã tempora in cassum transuolasse; nec posse petitione veniã tam breui longãua scelera expiari: his eius vocibus offensa grauius ciuitate aduenit Xauerius, qui vt omnes Ecclesiã præfules qualicumque vita ijforent, mirificè venerabatur, ita is pro Sancto, & obseruabatur ab omnibus & diligebatur; Malacensi ergo Vicario vt nuntiatum est adesse Xauerium olim sibi tam carum; placeretne acciri, & eius affatu recreari? doctum esse & sanctum, vt ipsemet norat; posse illi se tuto committere; respirare visus est infelix, & vestes poposcit vt iret obuiam venienti. Sed inter induendum cum defectus viribus animo linqueretur, Xauerius interim festinatò ad eum adducitur, quod autem fortassis Vicarius ex eo potiùs valetudinem corporis, quã animã expectaret, vbi de mortis Christianiã comparatione loquentem audiuit; desperanter in primos resiliit terrores, & gemitus probauitque in eo Xauerius quod aliàs dixerat, nihil se difficilius expertum, quã in spem salutis, moriturum inducere, qui spe sibi salutis dum viueret adulatus esset ad licentiùs peccandum. Malis igitur postremis, paria facturus remedia, vim cœlo facere institit vt pœnitentiã misero impetraret; sacrorum numerum bene grandem Augustissimã Trinitati, Reginã cœli, Angelis, sanctisque aliquibus; atque adeo defunctis voto nuncupauit, quo tandem euicit vt ægrotus, in Christianas rediret cogitationes, speraret à Deo veniam, supremis procuratus mysteriis, placidè paulo post animam essaret.

Tam oprato euentu beatam Xauerij mentem, aliud quoque affecit iucundius, francisci Peres, & Rochi Oliuerij egregia sanctitas, & labor in publicum fructosissimus. Eò illos Goa præcedenti anno Xauerius miserat, ad fundandam Societati Collegium; humanissimè excepti scholam in assignata domuncula Oliuerius pueris aperire, Peres in salute animarum ex præceptionibus Xauerij totus esse; Turcis nominatim Iudæisque conuertendis incumbere, quorum illi ex Mecha; ex Malabare isti, ad Mahometem, & Iudaismum profeminandum nauigabant. Vterque non paucos imitandi sui ardore incendere. Inter quos fuit Ioannes Brauus Lusitanus Bragensis, cui nobilitas, & Indoles, cum magna sponderent commoda, pluris tamen Societatis humilitas, & egestas fuit, eratque Goã profecturus vt eam impetraret, nisi Malacã Xaueriũ expectasset. Hunc dũ opperitur ad formam nostrorum sese interea quoad potest componit, detrita in veste cum nostris vicè famuli degit; post mensem integrum Exercitiorum nosocomio trimestrem dat operam; ostiatim mendicat, fannis plebeiorum quã stipe auctior, & hæc in luce, & oculis suorum, Iacobi

cobi maximè de Sofa cognati, nauis prætorie ad Molucas Præfecti. Tot documentis probatum Xaverius admisit in Societatem, nactusque idoneum virtuti minimè vulgari, per se primùm illum instituit; deinceps proutquam Iaponiam peteret, scripto illi regulas tradidit paucas illas, sed absolutissimæ virtutis, has è vernaculo Latinè hic reddo, & quod tanti magistri dictata sunt, & quod non solis religiosis esse vsui possint, ad vitam perfecti Christiani.

54

Brauns in Soc.
à Xaverio ad-
mittitur, & in-
stituitur.

[Bis quotidie ait animum colliges, manè mox vbi surrexeris; priusquam decumbas vesperi, & horam vt minimum aut sesquihoram, meditabere aliquid de Christi vita, in quo præceptis à P. nostro Ignatio, libello Exercitiorum inhærebis, tum in mysteriis diuidendis, tum in principio, progressu, & fine meditationum. Claudes verò illas manè, ac vesperè, votorum instauratione, Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, quod iuge sacrificium est, deoque gratissimum in templis viuientibus mentium religiosarum, quo robur gratiæ augetur, ad hostem fortiter repellendum; cauebis vnquam nisi post examen conscientie decumbas, reuocatis exacti diei cogitationibus, verbis, atque operibus, & tam exquisitè notatis lapsibus, vt notares ad confessionem, inde petita eorum venia, & deliberata forti proposito emendatione, semel Pater, & Aue recitabis. Tum per breue tempus modum inibis corrigendi tui, ac perficiendi. Eritque prima hæc post somnum cogitatio matutina, eorum quos sero notaueris recordatio lapsuum, pudor, & detestatio. Dum autem indueris & instantem prospectas meditationem, Deum roga, ne illo die patiatur in nouas offensas recidere, quæ optima quoque est comparatio ad meditandum. Religionis summæ duces, partem vel minimam horum Officiorum omittere, vel ordinem mutare, quod si fortè continget, nisi legitima ex causa, diem illum non fines abire, quin tuam illam enuncies & punias culpam. Magna cura incumbas in tui victoriam, cupiditati tuæ vbique obnitens, vbique illi contraria, & molesta consecretans. Quære in omnibus deprimi, & contemni, nam si humilitate sancta carueris, nec ipse in virtutis cursu promouebis, nec per te alij, nec esse Sanctus, & Deo acceptus; demum neque in Societate hac minima durabis, quæ arrogantes & superbos, sui que iudicij, ac honoris tenaces non tolerat, vt quibus satis cum nemine conuenit. Ad hæc sequitur vt tuis moderatioribus quicumque illi sint, & quicquid iusserint, nihil aduersando, nihil excusando, perinde integrè, celeriterque obedias, vt si Pater noster Ignatius iuberet. Iisdem similiter animi tui rationes explicabis omnes, eolutis coram singulis illius in prauum motibus, & propensionibus naturæ vitiata, alioqui non possent malis tuis opportuna curare remedia, fit enim sapius vt illa demissio quæ se alteri curandam subiicit (quantò magis Rectori) dæmonem abigat. Qui cum fraude sit quàm viribus fortior, deprehensis fraudibus, absistit. Adde quod ab iis quos Deus apud nos suas vices tenere voluit, securius semper, & expeditius diuina lux & gratia quæritur.] his ille nouum Christi militem imbuebat.

Ecce